

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Redazione ed amministrazione
Piazza Adamich.

Előfizetési ár — Associazione:
Egy évre Per 1 anno 6.— frt
Félévre » 6 mesi 3.— »
Negyedévre » 3 » 1.50 »
2 órá » 2 » 1.— »
Külföldre 1 évre . . Per l'estero 8.— »

FIUME

Kereskedelmi-, tengerészeti- és társadalmi lap.

Giornale commerciale, marittimo e sociale.

Hirdetések és nyiltterek:
Ölvetének Árszabály szerint a kiadó
hivatalban, (Piazza Adamich).

Továbbá és kizárólag:
Goldberger A. V. hirdetői irodá-
ban Budapest, Váci-utca, Oppel-
B-nél, Bécs, Stubenbastei N. 2.

Inserzioni ed articoli comunicati si assu-
mono nell'ufficio di spedizione in Fiume
Piazza Adamich.

1889 Julius 28

Megjelenik minden vasárnap

28 Luglio 1889

Ujabb eszközök a világke- reskedelem előmozdítására.

Azon különböző kísérletek, melyeknek czélja az olasz gyárt-
mányok keletét a tengeren túli
országokban u. n. uszó, vagy ál-
landó kiviteli áru-mintacsarnokok
utján előmozdítani, mindeddig nem
felelt meg a hozzájuk kötött
várakozásoknak.

Canessa cégnek szándékában
volt egy nagy kereskedelmi hajót
Olaszország legnevezetesebb ipari
czikkeivel berendezni s e hajót kör-
útra indítani, hogy a legfontosabb
kereskedelmi kikötőket érintvén,
ily módon új összeköttetéseket lé-
tesítsen; e szándékáról azonban
érdeklődés hiányában le kellett
mondania. Azon állandó kiállítá-
sok, melyek külföldi kereskedők-
nek a honi ipar termékeit egysé-
ges képen mutatják be, szintén
nem bizonyultak hasznos hozók-
nak.

Sokkal gyakorlatibbnak és üz-
leti tekintetben előnyösebbnek bi-
zonyult az Angolországban már é-
vek óta követett s az előbbivel tel-
jesen ellenkező azon eljárás, hogy
a tengeren túli főbb kereskedelmi

piacokon legnagyobb fogyasztás-
nak örvendő belföldi és külföldi
iparcikkekből minták állítottak
egybe és ezek utánzás czéljából a
jelentékenyebb iparos vidékeken a
kereskedelmi kamaráknak rendel-
kezésre bocsátottak. Ily módon
sokkal inkább lehet az egyes pia-
cok követelményeinek és a kül-
földi fogyasztók szükségleteinek és
izlésének megfelelni, mint oly czik-
kekkel, melyek a külföldtől el-
térő belföldi izléshez és szokások-
hoz mérten készülnek.

A Caligo A. & társa cég által
az itteni kereskedelmi kamara tá-
mogatása mellett életbeléptetett
kereskedelmi tudakozó iroda, be-
rendezésénél és a megbízások gyors
teljesítésénél fogva czéljának telje-
sen megfelel. Értesítései gyorsak
és pontosak. Az évi bérlet 10 lira;
genuai czégek felől adandó értesi-
tás díja 50 cent., más olaszországi
czégek felől 1 lira, európai váro-
sok czégei felől 2 lira 50 cent.
Belföldiek és külföldi hatóságok
különös kedvezményben részesül-
nek.

Említést érdemel a Berlinben
levő Schimmelpfeng W.-féle értesi-
tési hivatalnak most megjelent s

a hasonnemű intézeteknek mintánál
szolgálható 1888. évi jelentése,
mely a feleknek nyújtandó értesi-
sések kérdését behatóan tárgyalja.

A legújabb időben „Globus“
czím alatt Genuában a legtekinté-
lyesebb czégek támogatása mel-
lett az egész világra kiterjedő hir-
detési lap indult meg, czélja a nem-
zetközi forgalom és főleg a német
kivitel emelése.

100.000 példányban jelen meg
felváltva német, francia, angol,
olasz és spanyol nyelven s a ne-
vezetesebb gyárosoknak, bankok-
nak, biztosító társaságoknak, be-
és kiviteli czégeknek, ügynökség-
nek, consulatesoknak, gazdasági
egyleteknek, újságoknak, szállítási
vállalatoknak, vasúti állomások-
nak, vendéglőknek stb. díjtalanul
küldetik meg. A hirdetések díja a
szerint, a mint egy vagy öt nyel-
ven jelenik meg, soronként 0.50, il-
letőleg 0.90, 1.10, 1.15 vagy 1.50
lira.

Genua azért választotta a szer-
kesztőség székhelyéül, mert a ge-
nuai kikötő az átviteli forgalom
folytonos emelkedése folytán az
áru-átviteli forgalomnak központ-
jává vált s a vállalat nemzetközi

jellegének megfelelőleg legalkalma-
sabb székhelyül kínálkozott.

Tengeri kereskedelmi forgalmunk.

Tengeri kereskedelmi forgalmun-
kat a f. évi június hóban az
egybes bel- és külföldi gőzhajózási
társulatok, valamint a magán tulaj-
donosok gőz és vitorlás hajói a kö-
vetkező arányokban közvetítették:

Behozatol:

10 Adriagőzös 4586 m. m.
és 60 db. és 12 köbm. árut.

26 o. m. Lloydgőzös: 4555
m. mázsa, és 3580 db. árut.

154 más gőzös: 495.37 m.
mázsa, 443.64 db., és 290 köbm.
árut.

225 vitorlás: (10 tonnán fe-
lül) 35633 m. m., 306.652 db., és
140 köbm. árut.

Vitorlások: (10 tonnán alul)
28295 m. mázsa, 23226 db. és 141
köbm. áru. — A behozatal a f. é.
május hóban 97138 m. mázsa,
344882 db., és 584 köbm. áru.

A „Fiume“ tarczaja

Magyarország és Raguzza.

Irtá: Tallóczy Lajos.
(Vége)

Alig, hogy Lipót követe Raguzába
érkezik, hol ünnepélyesen fogadták, a
hercegovinai törzsek (köztük mohame-
dánok is) egymás után kéri a királyi
védnökség alá helyezést. A császári ha-
dak szerencsés előnyomulása forradalmi
hatással van Boszniára, Hercegovinára,
sőt a távol alban törzsek: a Kuciak és
Klementiek is ajánlkoznak. 1688. őszén
Szarajevo ostroma valóságos lelkesedést
kelt a Bocche törzsei közt, zászlókat
kérik, Mjubinjeig minden készen áll a
fölkelésre. Bécsben kedvezően fogadják
e híreket, csak Velenceze magatartása
keltett aggodalmat. Hiába fejtette ki
Gróf Thurn a velencei tanács előtt
„dass alles was zu Bosnia und folg-
lich zu den Königreiche Hungarn ge-
höret, darunter Hercegovina begriffen
ist, dahin zu restituiren“¹⁾, hiába, hogy
ezek a népek „ad koronam Hungariae,
adeoque ad suam maiestatem, tanquam
legitimum et haereditarium dominum,
avito iure“ tartoznak. A tanács kitűnően
értesült minderről követe útján, nagyon
jól ismerte Magyarország jogait, az is
világos volt előtte, hogy azok a népek
nem óhajtják uralmat, de félt Raguzza
felvirágzásától, „ha az a Boszniával
egyesült Magyarország kikötője lesz.“
Elleneztek tehát mindenkép e törekv-

seket s a velencei zsoldban álló mor-
lakok folyton pusztították a raguzai te-
rületet, s nem törődvén a hercegovinai-
ak loyaltásával, azokat — bár császári
zárlókkal vonultak ki — behódoltat-
ták.²⁾ A császár semmit sem tehetett
Raguzáért, kivéve, hogy nem engedte
elpusztítani. Raguzza magára hagyatván,
ismét a törökhöz pártolt. Előnyösebb
volt rá nézve az erőtlén török, a kitől
vásárolt, mint a velencei uralom, mely
tönkre teszi kereskedelmét. A karlovi-
ci békeben Velenceze csakugyan kénytelen
volt új szerződéséről lemondani, s a
passaroviczi békeben sem mentek előbb-
re. Raguzza tehát, mert Bécsben nem
fektettek rá súlyt s Velenczét sem a-
karták elkeseríteni, újra török hódoltság
alatt maradt.

VI.

A XVIII. században Raguzza politikai
jelentőségét, tengeri erejét teljesen el-
veszti. Dalmácia többi városainak sor-
sában osztozik, melyekbe hiába akar le-
ket önteni Velenceze.³⁾ A köztepergeri
kereskedelem teljesen elhanyagolt a vi-
lágforgalom másfelé irányult, a hajdan
virágzó városok, csakugy mint elhagyott
utak menti helységek, néptelenednek, a
vállalkozási szellem vonagló félben,
csak a partok mentében van némi élet.
Még a francia forradalom s a nyomá-
ban járó átalakulás villanyozza fél né-
míleg e vidéket. A campo-formioi béke
következtében Velenceze megszűnt létezni.
A hatalmas város előbb végezte be ál-

laméletét, mint a kis Raguzza, melynek
még néhány esztendeje maradt a haldok-
lásra.

Dalmácia többi városai örömmel fo-
gadták Ausztriát, mert megunták a ve-
lencezi kormányzást. A bécsi titkos le-
véltár s a hudi tanács iratai bizonyítják,
hogy a városi nép a papság, s az in-
telligentia nem felejtette el a „magyar
korona“ fenhatóságát s „Ausztria“ alatt
Magyarországot értették. Spalatonban te-
kintélyes párt a nádor útján folyamo-
dott a királyhoz, hogy a magyar koroná-
hoz csatoltassanak. A mozgalom ko-
moly jellegét öltött, a városokban s a
szigeteken kitértek a magyar czimert,
papok a szöszékről hirdették a magyar
király iránti hűséget. Bécsben azonban
Thugut ellenezte a magyar királysághoz
való csatoltatást, azt hozván fel indo-
kúl, hogy tulajdonkép csak a magyar
nemzeti privilegiumért áhító pap és
patricius párt vágyik Magyarország ut-
ján, csak azért, hogy elnyomják a né-
pet. Azután, mikor a horvát bán: gr.
Erdődy a spalatoi érsek s a városi kö-
zönség a reincorporatio iránt való kéré-
sét előterjeszté, még Magyarország joga
iránt is kételyeket támasztott. A király
Thugut szavára halgatott s 1797. jul.
12. kelt legf. elhatározásában „végaka-
ratát az ügy elintézésére nézve arra az
időre halasztja, majd a mikor jónak fog-
ja látni“ s a titkos udv. kancellári-
ára bizza a folytatólagos tárgyalást,
ha a m. udv. kancelláriának ez iránt
előterjesztései volnának.

Raguzza, melynek közvéleményében

az occupált Dalmácia nézete visszatük-
rözött, nagyon félt az osztrák köz-
vetlen katonai kormányzattól s a vá-
ros közönsége elvileg inkább a közve-
tetett magyar protektoratus felé hajlott.
A mig csak tette, igyekezett hallgat-
ólagos függetlenségét megőrizni. Mind-
össze tíz évig tartott ez önállóság. 1807-
ben már franczák parancsolnak Raguz-
zában. A köztársaság a dalmát part vá-
rosa lett, szt. Balázs napján s a három
sátoros ünnepe ezután Napoleonért é-
nekeltek az áldást, eladdig a török idők
dacára is fellhangzott:

„Exaudi Christe! Unus deus, Chris-
tus vincit, Christus superat — domino
regi nostro, Ungariae, Bohemiae, Dal-
matiae, Croatiae, salus, honor, vita et
victoria.“ Raguzza 1814. óta osztrák tar-
tományi város, de a magyar fenhatóság
emléke máig is él.

Szolgálon et tanulmány biztos alapja
a magyar korona fenhatósága tág köré-
nek megismerésére.

¹⁾ Bécsi titk. lev. Raguzina 1688/1701.

²⁾ Raguzza protegáltá a hercegovinaiak
törekvéseit, remélvén, hogy a császár majd a
köztársaság területéhez csatolja őket. Azonban
csak a katolikus törzsek szítottak hozzájuk;
Velenceze ezt a körülményt, ügyesen használta fel.

³⁾ Errera: Storia della economia politica
nei secoli XVII. e XVIII. negli stati della
Repubblica Veneta. Venezia 1877. 65/66.

Az összes behozatal a f. évi január hó 1-től június hó végeig 1.035.677 mázsa, míg a múlt év megfelelő időszakában 841.277 m. mázsa 743.524 db., és 2689 köbm. árut behozott.

Kivitt:

9 Adriagőzös: 36949 m. mázsa, 1.029.622 db., és 1495 köbm. árut.

29 o. m. Lloydgőzös: 8833 m. mázsa, 83280 db., és 143 köbm. árut.

37 más gőzös: 44141 m. mázsa 4.327.349 db., és 310 köbm. árut.

216 vitorlás: (10 tonnán felüliek) 11833 m. m., 2.506.148 db., és 4580 köbm. árut.

Vitorlások: (10 tonnán alul) 5917 m. mázsa, 10084 db., és 201 köbm. árut. — A kivitel a f. évi május hóban 107.675 m. m. 7.956.483 db., és 6729 köbm.

Az összes kivitel a f. évi január hó 1-től május hó végeig, 7.547.263 m. mázsa, 29.197.801 db. és 25584 köbm. áru; a múlt év megfelelő időszakában kivitetett 764.331 m. m., 24.848.630 db., és 26925 köbm. áru.

Magyar tengeri gőzhajózási vállalatok.

Az Adriatársulat hajó és áruforgalma.

Az Adria magyar tengeri gőzhajózási társulat a f. évi június hóban az áruforgalmát összesen 9 hajóval közvetítette, mely hajók részben a társulat tulajdonát képező, részben pedig bérelt gőzösök voltak. Az áruforgalom az egyes kikötők szerint a következőleg oszlik meg:

Kivitel: Bariba 164 m. mázsa, Palermo 1720, Malta 68, Barzellona 2649, Gibbaltár 122, Bordeaux 12248 m. m., 28 köbm. áru, Rouen 4273 m. m., 23 köbm. áru Antwerpen 11664 m. m. 72 köbm., London 14181 m. m., 188 köbm. áru, Liverpool 11749 m. m., 40 köbm. áru, Hull 1872 m. m., 53 köbm. áru, Délamerika 3160 m. m., Északamerika 200, összesen 85745 m. mázsa áru.

Behozatal: Triest 20 m. m., London 139, Liverpool 2046, Hull 345, Rio de Janeiro 237, összesen 2807 m. mázsa áru.

Az Anchor Line gőzhajózási társulat

A magyar állami segélyben részesülő „Anchor Line” angol gőzhajózási társulat, mely Fiume és Newyork közt tart fön rendes járatokat a f. évi június hóban Newyorkba összesen 7438 m. mázsa árut vitt ki, e mennyiség az egyes áruk szerint a következőleg oszlik meg szilva 3491, ásványviz 2774, cellulose 1020, fűvek 123, bor 16, gelatin 39, maraszkin 5 m. mázsa. Behozatal nem történt.

Kiállítások a tengeren. A hazai ipar és kereskedelem fejlesztése céljából megindult mozgalom, hogy az egyes hazai áruk az e célra berendezett gőzhajón kiállítva legyenek a különböző tengeri kikötő városokban bemutatva, mindinkább megvalósulni látszik.

Az o. m. Lloyd-társulat ugyanis ajánlatot ayujtott be úgy az osztrák mint a magyar kereskedelmi kormányhoz, mely szerint hajlandónak nyilatkozik legjobb gőzöskének agyikéjáz uszó kiállítás céljaira berendezni, s a hazai árutak az egyes külföldi kikötőkben bemutatni.

Baross Gábor kereskedelmi minister, mint minden életrevaló eszméj úgy ez ügyet, csakhamar fölkarolta, s felszólította a a hazai kereskedelmi és iparkamarákat, hogy az uszókiállítás érdekében véleményét nyilvánítsanak.

A fumei kereskedelmi és iparkamara e fontos ügyben a f. hó 23-kán értekezletet hívott egybe, melyre a helybeli gyárosok és nagyiparosok is meghívtak.

Az értekezleten megjelentek elismerték ugyan az uszó kiállítás gyakorlati fontosságát azonban érdemleges véleményüket, csak akkor fogják a kereskedelmi miniszterrel közölni, ha az a kamarának az uszó kiállításra vonatkozó részletesebb adatokat is tudomására hozza. A kamara ily értelemben már kérvényt is intézett a kereskedelmi miniszterhez.

A cukorkereskedelem fejlődése.

A világon gyártott összes cukor mennyiség 1853-ban 1.400.000 tonnát, 1878-ban 3.000.000 tonnát tett ki, jelenleg pedig 5.200.000 tonnára emelkedett (ebből 2.750.000 nádcukor és 2.430.000 répacukor), vagyis négyszer annyira, mint 1853-ban volt. A nádcukor gyártása megkétszereződött, a répacukoré 12 szerte lett nagyobb. Az angol gyarmatok 1853-55-ben 261.000 tonna nádcukrot, 1886-89-ben 586.000 tonnát szolgáltattak, vagyis az utóbbi mennyiség az előbbi 100%-kal mulja felül. A répacukor gyártásában legnagyobb emelkedés Németországban érte el, a hol 1881-82-ben 600.000 tonna, a múlt évben pedig 1.000.000 tonna gyártott; utána következik Oroszország 1881-82-ben 260.000, 1888-ban 500.000 tonnával.

A cukorforgyasztó államok között az első helyet az észak amerikai egyesült államok foglalják el, hol az összes termelésnek 29%-a, vagyis 1.500.000 tonna fogyasztatik, ezután következik Nagybritannia 1.100.000 tonnával (21%), vagyis e két állam együttvéve a világon termelt összes cukor mennyiségnek felét fogyasztja. Az európai continens államai 36, a többi államok 14%-ot fogyasztanak.

Nagybritanniába jelenleg 700.000 tonna répacukor és 494.000 tonna nádcukor vitetik be, míg 1882-83-ban 662.000, 1877-78-ban 630.000 tonna volt a bevitel. Az angol gyarmatokból Nagybritanniába bevitt nádcukor mennyisége 1877-ben 272.000 tonnát és 1886-87-ben 165.000 tonnát tett. A hiányt az európai continensről bevitt répacukor pótolja; az angol gyarmatok pedig e helyett az északamerikai egyesült államokban találják kárpótlást, a honnan a francia gyarmatokból származó nádcukrot teljesen kiszorították.

Nagybritanniában évenként egy személy 73 font cukrot fogyaszt s az évenként behozott és fogyasztott cukor mennyiség értéke 16.600.000 £. tesz.

A nádcukor ára jelentékenyen csökkent. Így egy mázsának ára a vámost is beleértve 1855-59-ben átlag 42 shilling 4 pence volt, ellenben 1888-ban 13 shilling 5 pence; az áresökkenés főleg 1874 óta jelentékeny, mely évben a vám megszünttetett.

Az általa fogyasztott cukorért Nagy britannia lakossága 7-8 évvel ezelőtt 20-24 millió £-et fizetett, jelenleg a cukor beszerzési ára fejében, a fogyasztás emelkedésének dacára, csupán 16.500.000 £-et ad ki.

Nagybritanniában 26 cukorfinomító gyár van, körülbelül 4.150.000 £ értékét képviselve. Ezekben 4.450 ember

talál foglalkozást, vagyis 20%-kal kevesebb, mint 6 évvel ezelőtt, mely esökkenés főleg a cukorgyártási módszer megváltoztatásában találja magyarázatát.

A fumei m. kir. tengerészeti főiskola.

A fumei m. kir. tengerészeti főiskola, mely a hazai tengerészet részére, művelés és képzett tengerészeket van hivatva nevelni, még 1775-ben vagyis Mária Terézia uralkodása alatt alapították, s szervezete egész 1881-ig nem változott. Ez évben a fumei m. kir. tengerészeti hatóság javaslata folytán, mint a melynek közvetlen főhatósága alatt az intézet áll, a földművelés ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszter rendeleti uton új szervezete a modern tanítás követelményeinek már meg nem felelt tanintézetet. A tengerészeti tudomány ágának gyors fejlődése azonban újabb reformokat követel, s egy bizottság már is foglalkozik az illető javaslatok elkészítésével.

Az intézet, melyet Conte Domini Vincze már tizenhatsz év óta vezet a legkiválóbb szakértelemmel, nincs híjával a jeles tanerőknek. A főiskola három éves tanfolyammal bír, s az ifjúságot ez idő szerint 4 rendes és 9 rendkívüli tanár oktatja a tengerészeti, tudományokra és a tengerészeti körében szükséges egyéb ismeretekre.

Az 1888-89 tanévben az intézetben összesen 19 hallgató volt, és pedig 18 rendes és 1 rendkívüli; anyanyelvére volt 8 magyar, 10 részben olasz és horvát, és 1 német anyanyelvű.

A magyar növendékek általában az intézet jobb növendékei közé tartoznak. A lefolyt év tanfolyamán a vizsgálatot a három tanfolyamon összesen 17-en tették le. — Ösztöndíjban részesült 10 növendék összesen 1368 frtnyi összeggel, melyből 1168 forintot a m. kir. tengerészeti hatóság utalványozott, 200 frt pedig ő felsége a király magán pénztárából lett engedélyezve.

A tengerészeti tanfolyam, mint említettük 3 évből áll, s az előadási nyelv rendszerint az olasz. A tengerészeti főiskolába csak a 13-ik életévüket betöltött ifjak léphetnek, s a felvétel alkalomával kötelesek az olasz nyelvből, földrajzból, számtanból, mértanból, rajzból, és természetrajzból felvételi vizsgát tenni.

A tanév szeptember hó 1-ével nyílik meg.

CSARNOK

A gőzhajózás első százada

V.

A következmények azonban Brunelt csakhamar igazolták. A munkások egész serege nagy buzgalommal látott hozzá annak a szép hajónak építéséhez, mely korának a legjobb járműve volt. — A pompás gépet *Maudslay* küldötte Londonból, s Brunel ki híd és utépítő, vasuti mérnök, hajó építész, szóval sokoldalú lángész volt, mindenkit lelkesített, midőn látta, hogy mennyire élnek a kalandos vállalat sikertelenségétől, s mely okvetlenül tengeri katasztrófával, és pénzügyi bukással fog járni.

Brunel bátorsága azonban másokat is föllekesített; mialatt „*Great Western*” e gyönyörű hajó Bristolban épült, akadtak más

vállalkozó szellemű hajótuladonosok, is kik Brunel példáján fölbuzdulva a „*Sirius*” gőzhajó megépítéséhez fogtak, hogy versenyre keljenek a „*Great Western*” által megkezdendő transatlantikus járatokkal.

A „*Great Western*” 1838 évi ápril 4-kén kelt útra a bristoli kikötőből, — utrakelését a mely lelkesedetten üdvözölte az egybegyűlt nagy számú közönség s vele együtt Anglia, ép oly szorongó szívvel kívántak sikert a hajó építői és tulajdonosai a nagy-szerű vállalatához.

A coki kikötőből ugyanez-kor indult el a „*Great Western*” versenytársa a nem kevésbé pompás „*Sirius*” melyet Laird és társai építettek.

A hajók elindultak. — Sorsuk a kapitányok és gépészek kezeibe volt leteve. — Mindakettő győzedelmesen érte el kitzött czélját. — A két hajó egyidejűleg érkezett Newyorkba, s mint a följegyzésekből megtudhatjuk, az esemény nagy fontosságát az Észak-amerikai Egyesült államok teljes mértékben fölfogták és méltányolták.

Europa és Amerika, melyeknek partjait az azokon folyt testvérháboruk még inkább eltávolították egymástól, a hatalmas gőzhajók által immár közel álltak egy másához.

Megkezdődött ezután a kívándorlás nevezetes korszaka Angliából, Islandból, Németországból, Franciaországból és Italiából özönnével kelt útra a nagyszámu munkás kéz, mely rohamosan emelte Északamerika híret és vagyonát.

— Hogy e kerülmény káros hatással van e a szenvedő Európára nem tudom, de hogy Északamerika e különböző népfajoknak közönbethi megmérhetlenül hatalmas iparát, az kétségét nem szenved.

Meglepő az a virágzás mely a *Missouri* a *Mississippi* és *Ohio* folyók kiterjedt völgyeiben a szem elé tárul, a palotákhoz hasonló gőzhajók fedélzetéről, vagy a Newyorktól S. Franciscoba, Montrealból Vancouverba vonuló vasut által föltárult a végtelen pusztifaság.

Különbféle hírek.

Kinevezés. Hadfy Imre fumei m. kir. II. oszt. pénzügyőri biztost a m. kir. pénzügyi ministerium I. oszt. pénzügyőri biztossá nevezte ki.

Áthelyezés. *Graenzstein* Géza I. oszt. pénzügyi titkár a fumei m. kir. pénzügyi igazgatóságánál, a m. kir. pénzügyi ministeriumba helyeztetett át.

A fumei tüzoltók Szekesfehérvárról. A fényesnek igérkező szekesfehérvári nagygyűléssel szemben már jó előre kifejeztük ama óhajunkat, hogy e kongresszuson a fumei tüzoltó egyesület a kikötő városához méltóan legyen képviselve. Ez óhajunk és reményünk, mint értesülünk minden tekintetben teljesülni fog. Az egyesület érdemdes parancsnoka *Mariusz* Biaggio ugyanis nemcsak a városi tüzoltókkal készul a kongresszusra érkező hazai testületek sorában megjelenni, de fölszólította a helybeli rishántól, a kőolaj-finomító, s a papir-

gyár tűzoltó a szekesfehérvári tüzoltókkal kétféle fumei tüzoltó dícséretes fumei tüzoltó kielégítő magyar vágyólagos gyar kikötő oltó testü kongresszus polgár, az egyet tudjuk tő Főlemlítendő zafiaz polg fejezést a kosfebérvai tisztelők rősmarty fitársaink előlézölök rökonszen zódve, m polgárm város ir kiváló ör

Áttér. Már nap tárgyát a fumei h vallásra állítólag tartomán Szerbiába melve.

Válto. rancsnok tett ki. des fium gyözödv a volt tapintat ság és az évek ad tartva megeml ezredes, mászó dárnok — *Zor* a kiköt

Hal reskede betegségi hűnyt. meí vá 24-kén köztisz temette

Uj és zet annak egy sz A tery gorich aldozatán, in lépett, folytár laikoz egyesü tafta a Cor lyén f taval nak h pezni

A v tásüg munk Berce gazda kir. beosz szálló 1882 lom ujabl vélen való

gyár tűzoltóinak parancsnokait, hogy a székesfehérvári kongresszuson küldöttükkel képviseltessek magukat. — Ha fiemei tűzoltó egyesület parancsnokának e dicsőreget ohajtása teljesülni fog, úgy a fiemei tűzoltó egyesület bizonyára a legkielegítőbb módon lesz képviselve ama magyar város ünnepein, mely immár hagyományos barátságban áll a magyar kikötő várossal. — A fiemei tűzoltó testületen kívül meg fog jelenni a kongresszuson *Felzer* Ferencz fiemei polgár, az arad zsigmondházi tűzoltó egyesület tisztelbéli parancsnoka, is s mint tudjuk több előkelő fiemei polgár. — Fölemlítjük egyttal, hogy a fiemei hazafias polgárság köréből sokan adtak kifejezést ama ohajtásuknak, hogy Székesfehérvár, s a magyar nemzet iránti tiszteletük jeléül koszorút küldjenek Vörösmarty szobrára. Hogy a fehérvári konfiteriáinkat kellemesen fogják meglepni ez előkészületek, arról már ama kiváló rokonszenvenél fogva is megvagyunk győződve, melyet a koronázó város hazafias polgármestere *Havranek* József, a kikötő város iránt minden időben kimutatni kíváló örömeinek tartotta.

Áttérés a görög-keleti vallásra. Már napok óta képezi élénk beszéd tárgyát ama hír, hogy több előkelőbb fiemei horvátjaitól, a görögkeleti vallásra tér át. E polgárok közt van állítólag Dr. Baróc Erasmus ügyvéd tartománygyűlési képviselő, ki hírszerint Szerbiában magasabb állásra van kiszemelve.

Változások a fiemei helyőrség körében. A helyben állomásozó ezred parancsnokává *Ivanovich* ezredes nevezett ki. — Az újonnan kinevezett ezredes fiemei származású, s megvagyunk győződve, hogy ama jó viszony, melyet a volt ezredparancsnok *Zorics* ezredes tapintatos eljárása folytán a fiemei polgárság és az ezred között különösen az utóbbi évek alatt fönálló, a jövőben is fön tartva, és megőrizve lesz. — Egyttal megemlítjük, hogy *Zorics* János negy ezredes, ki éven át volt a Fiumében állomásozó ezrednek parancsnoka, mint dandárnok Gyulafehérvárra helyeztetett át. — *Zorics* ezredest távozássa alkalmából a kikötő város rokonszenve kíséri.

Halálozás. *Várdi* Ignác volt kereskedelmi tengerész hadnagy hosszas betegség után, e hó 12-én Aradon elhunyt. — *Sivola* János bírtokos és affiumei városi képviselőtestület tagja e hó 24-én 61 éves korában elhunyt. — A köztisztelőben álló polgár e hó 25-én temették el nagy részvét mellett.

Uj palota a korzón. A fiemei ének és zenekedvelők egyesülete; mint azt annak idején említettük, a saját eszleire egy szép palotának építését tervezte. — A terv, mint értesülünk, különösen *Gregorich* Otmar az egyesület ügybuzgó és áldozatkész elnökének tevékenysége folytán, immár a megvalósulás stádiumába lépett. — Az építkezésre kiírt pályázat folytán a palota fölépítésére több vállalkozó ajánkozott, melyek egyikét az egyesület igazgatósága figyelmére méltatta és el is fogadta. — Az új palota a Corson álló Struppiféle régi ház helyén fog fölépülni, s pompás homlokzattal a különben is szép fiemei Corso-nak bizonyára egyik díszét fogja képezni.

A volt katonai határőrvidék közoktatásügyének története című magyérdokú munka fog megjelenni ez év folyamán *Berez* Gyula volt fiemei állami iskolai igazgatótól, ki ez a háromszékmezei kir. tanfelügyelőséghez van szolgálatra beosztva. — *Berez* Gyula e most készülő tanügyi monographián kívül, már 1882-ben vonzabon megírta „*Fehérvári város tanügyének története*”, s így újabb művéről már előre is a legjobb véleménynyel lehetünk. A megrendelésre való fölvívás a következő:

„Általánosan elfogadott vélemény, hogy hazai közoktatásügyünk története mindaddig kellő alapossgal megírható nem lesz, míg annak összeállításához elkerülhetlenül szükséges különféle tanügyi monographiák el nem készülnek. Már 1882-ben jelent meg Fehérvári város tanügyének története című munkám, mely az első olyan magyar tanügyi monographia, mely egy város közoktatásügyének történetét az illető város keletkezésétől fogva tárgyalja. Annak idején ezen munkám úgy a tanügyi lapok, mint a napi sajtó által is igen kedvezően lett fogadva. Ezen alkalommal nagyobb anyagot öleltem fel és 7 évi buvátkodásomnak eredményét óhajtom közzétenni a midőn: „*A volt katonai határőrvidék közoktatásügyének története*” című munkám megrendelésére a jelen fölvívást kibocsátom. Munkám 30—35 nyomtatott ivre fog terjedni és ára 3 frt—3.50 frt lesz. Megrendeléseket f. évi szeptember hó végeig fogadok el. A munka ez év végén fog megjelenni és a megrendelőknak utánvét mellett megküldeni. Seps-Szentgyörgy, 1889. július hóban. — *Berez* Gyula, Háromszékmezei kir. tanfelügyelőségéhez szolgálatra rendelt volt fiemei áll. isk. igazgató.

Köröblantás Preluccában. A fiemei kikötőépítési vállalat, a kikötői munkálatok megkezdése óta, e hó 27-én eszközölte az első nagyobb sziklarobbantást a preluccai kőbányában. A robbantás, melyhez 525 kilogram dinamitot használtak, jó eredménnyel végződött.

A fiemei m. kir. kikötőépítészeti hivatal, mely eddig a városi takarékpénztári épületben volt helyezve, a f. évi július 28 kától kezdve a m. kir. pénzügyi igazgatósági épület. II emeletébe (via del Governo) helyeztetett át.

Egy n. váradai leány sorsa. Mile Margit váradai születésű magyar leány, három hóval ezelőtt egy revolverrel mellbe lötte magát. — Daczára, hogy a golyó a tüdőbe hatolt, s ott fön is akad, a leány sebe csodáltságos módon beheggedt, s az orvosok már-már biztak fölgógyulásában. A legutóbbi napokban a leány azonban tudóbajt kapott, melynek következményeit az elgyöngült testi szervezet el nem viselhette s mely halálát okozta. Holttestét a fiemei közokházból vitték el az örök nyugalomra.

Sötétpontok. *Mateovich* Pál a fiemei m. kir. állami kereskedelmi akadémia igazgatója, ki mint azt annak idején megírtuk, a vezetése alatt álló intézetnél föbb rendbeli sikasztást követett el, a közelmúlt napokban fázozott el Fiuméből. — *Szafszky* József volt fiemei vámföhivatali ellenőr ügyének tárgyalása hírszerint a jövő hó első napjaira van kitűzve. Fiumében általában közérdeklődést kelti ama körülmény, hogy *Szafszky* József elfogatása a büntetendő esekemény elkövetése után csak 6—7 hónap múlva következett be. E tényre nézetünk szerint, oly körülmenyek szolgáthatnak okot, melyek az elfogatást elrendelő hatóság eljárását, a tárgyalások befejezése utáni bizonyára igaólni fogják.

Magyar zene Fiumében. A föfolyt hét folyamán *Zabán* Dezso zombori zenekara produkálta magát a „*Deák szülő*” kert helyiségében, mely a szálloda bérőjének *Heim* Frigyesnek ügybuzgalma folytán, ma már kedves szórakozó helye a fiemei közönségnek. — A zenekar helyett, — mely csak részben elképzeltte ki közönségünk igényeit, — a szálloda bérője, már a jövő hó 1-én napjaira egy kitünő magyar cigány zenekart szándékozik szerződtetni.

Keresk. és tengerészeti hírek.

A m. kir. állami vasutak bevétele: A m. kir. állami vasutak a f. évi július hó 9-től 15-ig 136.654 utas, és 143.007 tonna áru után 716,787 forintot vettek be. — Az összes bevétel a f. évi január hó 1-től július hó 15-ig 18.649,845 forint, vagyis 127.160 forinttal kevesebb, mint az előző év megfelelő időszakában.

A zónadíjszabás életbe léptetéséhez. A t. ez. utazó közönség figyelemzetik, hogy a f. é. augusztus hó 1-én életbe lépő vonalszakasz-jegyek, valamint mindazon idegen vasutak állomásaira szóló közvetlen menefjegyek, a melyekre ily jegyek eddig fennállottak, egyelőre úgy mint eddig csak a vasuti személy pénztáraknál valamint a m. kir. államvasutak budapesti (Hungaria szálló) és bécsi (Körut huzring, Grand Hotel) továbbá aradi, brassói, eszéki, fiemei, győri, Ka sa, kolozsvári, miskolci, nagyváradai szabadtjai, szegedi, zágrábi és zimonyi menetjegy-irodáiban kiadtnak. Megjegyeztetik egyttal, hogy a szomszédos forgalmu menetjegyek az utazó közönség kényelme érdekében oly szöveggel láttattak el, hogy azok ugy az illető állomásról a szomszédos vonalszakasz állomáira, valamint viszont való utazásra is használhatók, továbbá, hogy ezen jegyeket nem kell a személy pénztáraknál előlegyzés végett felmutatni. Igy tehát az elutazásnál a visszautazásra szóló jegy, vagyis mindjárt két jegy váltható, mi által a visszautazásnál azon kellemenség, hogy az utas újlag a pénztárhoz forduljon, teljesen elcsik.

Tudomásra hozatik továbbá, hogy ugy a személy pénztáraknál mint a fentebb említett menetjegyirodáiban a szomszédos forgalmu jegyekből egyszerre tíz darab is váltható. A t. ez. utazó közönségnek saját érdekében ajánlatik, hogy az említett kétrendbeli berendezést fökért vásár- és ünnepnapi kirándulásoknál vegye igénybe, különösen azért is, hogy ez ily napokon előfordulni szokott nagyobb tolongosnál a többszöri jegyváltásaitól megkíméltessek.

Az augusztusi kirándulás Párisba. — A má.v. városi menetjegyirodája által augusztus 10-én Párisba rendezendő kirándulás fölölyan és annyi kérezősködés érkezik, hogy annak sikerét immár biztosítottnak lehet tekinteni. Felvilágosítást megjegyzendő, hogy az utazók a hosszú és faragó utat nem egy huzamban teszik meg, menzüricsben pihenést tartanak, ami alkalmul szolgáltság úgy a város, mint a zürichi tó és környékének megtekintése. A Dieppe-londoni kirándulást a párisi tartózkodás befejezte után, azaz aug. 21-én rendezi a menetjegyiroda, és pedig úgy, hogy e külön kirándulás résztvevői visszajövetelük ténhessenek Dieppebe — 11 napon belül esőtetés szerenti időt. Hogy azonban ez a kirándulás is külön vonattal illetőleg hajóval történés, szükséges, hogy az abban résztvevni kívánók idejkorán, még Budapest, vagy a vidéki menetjegy irodákban jelentsék be magukat. Egyelében a párisi kirándulás lesz rendezve, az elsőhöz hasonló kényelemmel lesz utazás. Párisban az utazók, a memyibe kívánják csoportonként kapnak egy-egy vezetőt teljesen díjmentesen: az iroda megbizottja azonfelül Párisban folyton rendelkezésre fog állami az utazóknak pénzbevéltésnél, színházjegyek szerzésénél, a környékre kirándulásoknál társas-kocsik megszerzésénél stb. Utlevél nem szükséges.

„Saida” korvett Newyorkban. A „Saida” nevű magyar-osztrák korvett, mely mult év szeptember havában, mint iskola-hajó rendeltetett ki, s ez év végén fog ismét viszatérni Polába, mult hó 23-én Key West, Bernada és Annapolisson átvívó újjában Newyorkba érkezett. A „Saida” két orvosa dr. *Lederer* Adolf sorhajó-orvos és dr. *László* Mór korvett orvos, magyarok.

Magyar vasuti kötelék. F. é. augusztus hó 1-én a magyar vasuti kötelekben a következő díjszabások lépnek életbe: A A II. rész VIII. füzeté, mely tartalmaz díjtételeket gyors- és teherárak közvetlen szállítására egy részét a szab. oszt. magyar államvasuttársaság és a nagy-kikinda nagy-beckerekai vasut és másrészt a es. kir. szab. kassa-oderbergi vasut állomásai között; kivételes díjszabást Mar-

gitfalváról elszállítandó vastétkö küldeményekre, nézve. 2) a II. rész I. füzetének II. pótléka, mely tartalmaz díjszabási külön határozmányok kiegészítését díjtételek hatályon kívül helyezését, kivételes díjszabások bővítését díjtételek módosítását, sajtóhírbák helyesbítését és állomási névváltoztatásokat. Mindkét díjszabás a m. kir. államvasutak igazgatóságánál m.p. előbbi 60 utóbbi 10 krét példányonként megszereshető. Ugyan e napon a magyar vasuti kötelék díjszabás II. rész 1884 évi április hó 15-évi érvényes XII. füzeté pótlékaival együtt hatályon kívül helyezettik.

Az idegenek fogadalm Budapestén telenesen fog emelkedni augusztus 1-től kezdve, midőn a magyar államvasutak a zóna tarita életbe lép. Annál örvedetesebb tehát, hogy ugyanakkor nyílik meg az újonnan épült „*Központi szálloda*” Budapestén, a Kerepesi ut és Kottenbiller utca sarkán, mely már czélszerű fekvésénél fogva is nagy kényelmre szolgál majd az utazó közönségnek, a memyiben közelvél a központi pályaudvar átellenében épült. A Központi szálloda a modern építészett minden előnyeit összpontosítja magában, azonfelül a szállodások, *Bucher* és *Hilbrigt* urak, kik mint vendégfogók a legjobb birmérel bírnak, biztosítottok képeznek arra, hogy ezen új szálloda vendégei minden tekintetbe a legjobban fognak kiszolgáltatni.

Möcs Zsigmond
felelős szerkesztő.

Magyar Háziasszonyok
figyelmébe ajánljuk
Magyar Háziasszony
című háztartási, gazdasági és szepirodalmi hetilapot
Képesdívatmelléklettel
Külön regénymelléklettel.
Felőleli az asszonyok és leányo hivátásának egész körét, és amellelt mulattat és szórakoztat. **Ára 1/2 évre 1 frt 50.** Holott a dívatmelléklet vagy a bekötethető regény maga is megér ennyit.
Kiadóhivatal: Budapest, Károly körút 8.

8869 IV

Építési árlejtési hirdetmény.

A fiemei m. kir. dohánygyár telepén f. évi november hó végeig egy raktaár építendő.

A költségvetésileg megállapított összegek a következők:

Bontási munka:

A régi szertári rak-tárnak	1064 frt 05
A régi papirselejt raktárnak	81 „ 21

Új munka:

Földmunka	280 „ 03
Kőművesmunka	19.636 „ 74
Kőfaragó munka	1.677 „ 63
Ács munka	8.543 „ 33
Bádógos munka	466 „ 26
Cserépfedő munka	1.219 „ 39
Asztalos-lakatos-mázoló és üveges munka	1.578 „ 20
Vasneműek	5.698 „ 99
Különfélék	780 „ —
Csatorna munka	764 „ —

Főösszeg 41.889 frt 74

Az építés biztosítása czéljából ol a fiemei m. kir. dohánygyári igazgatóságnál f. évi augusztus hó 1-én verseny tárgyalás fog tartatni melyben az előirt kellekekkel ellá-

tott írásbeli zárt ajánlatok az említett napon délelőtt 11 óráig a nevezett igazgatóságnál elfogadtatnak, megjegyeztetvén, hogy csak azon ajánlatok vétetnek figyelembe, melyek az összes fent felsorolt munkákra kiterjednek; egyes munkanemre vonatkozó esetleges ajánlatok vissza fognak utasítottatni.

Az ajánlati határozmányok, a szerződési és vállalati feltételek, valamint a műszaki leírás, előmért, költségvetés és ter, a hivatalos árakban a fumei m. kir. dohánygyári igazgatóság hivatalos helyiségeiben betekintheők. Budapest, 1889 július hó 12-én.

A m. kir. dohánygyáradéki közp. igazgatóság.

„Adria“ magyar tengeri hajózási részvénytársaság.

Anchor-Line

az „UTOPIA“

gőzös

kapitány Morrison

folyó hó vége vagy augusztus eleje körül váratik.

Fiume 1889 július hó 20-án

M. kir. államvasutak.

29653/sz.

Pályázati hirdetmény.

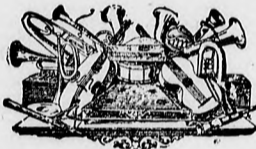
A m. kir. államvasutak igazgatósága részére szükséges vont, illetve forrasztott vörösréz tüzesövek szállítását biztosítani óhajtván, az iránt nyilvános pályázatot kirdet.

Az ajánlatok legkésőbb 1889. július hó 30-án betérjesztendők a bánatpénz pedig 1889. július hó 29-ig beküldendő.

A pályázatra vonatkozó részletesebb feltételek a szükségesleti kimutatással együtt, mely egyszerűsített mintának használandó egy szintén az általános és különleges szállítási feltételek, a m. kir. államvasutak anyag- és leltár-beeszerzési szakosztályánál (Budapest Andrassy-út 73 sz.) megtekintheők, vagy a megállapított ár előzetes lefizetése mellett a budapesti nyomtatványtárnál posta útján is megszerezhetők, megjegyezvén, hogy a különleges szállítási feltételekért 15 kr, az általányi feltételekért pedig 25 kr. fizetendő. Budapest 1889. július 10-én.

Az igazgatóság

1885. évi
Az budapesti
országos álta-

lános kiállítá-
son az első
díjal kitüntetve.

PILÁT PÁL

hangszergyáros, Budapest, Kerepesi-ut 17.

ajánlja mindennemű vonós-, fuvó- és ütő-hangszereit, húzó- és szájharmónikáit valamint ezek kellekeiből dúsan felszerelt raktárát. — Javítások elfogadtatnak. — Használt hegedűk becsereitnek. — Legujabban megjelent képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

KÖZPONTI SZÁLLODA

Budapesten, Kerepesi-ut és Rottenbiller-utca sarkán (a központi pályaudvar átellenében).

Megnyitás augusztus 1-én.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt utazó közönség becses figyelmébe ajánlani ezen újonnan épült szállodát, mely minden igényt kielégítő és kényelmes modern berendezéssel, 70 szobával, fürdővel, villamos világítással, személy-felhúzóval (lift) minden emeletre van ellátva a legmértékeltőbb szobaáraink jegyzéke minden szobában ki van függesztve. Előnyös fekvésénél fogva a

KÖZPONTI SZÁLLODA

a legelőnyösebb közlekedési ponton van, a közúti vaspálya megálló helye előtt, két percznyire a központi pályaudvar átellenében, minőlfogva kocsis használása nem szükséges a megérkezés vagy elutazáskor, a város minden irányába pedig olcsó társas-kocsis-közlekedés van. Ezenkívül szállodánk Budapest legégszesebb pontján fekszik, gyönyörű kilátással a városra.

Midőn még **kávéházunkat** és **vendéglőnket** ajánljuk a t. utazó közönség figyelmébe, előre is biztosítva tiszta jó **italoknak** és izes **ételeknek** gondos kiszolgáltatásáról s igyekeznünk fogunk jó hírnevünket, melylyel mint vendéglősök bírnunk, jövőre is t. vendégeink meglegedése által fenntartani.

Budapest 1889. július hóban.

Mély tisztelettel

Bucher és Höllrigl
szállodások.

Kiadó: ulajdonos: MÓCS M

A székesegyház közelében lévő

„AL REDENTORE“ czimű

GYÓGYSZERTÁRT alulírott átvettem s azt teljesen FRIS GYÓGYSZEREK, ORVOSI és SEBÉSZETI ESZKÖZÖKKEL, valamint ÁSVÁNYVIZ RAKTÁRRAL láttam el.

AJÁNLOM AZÉRT A KORIGÉNYELNEK egészen megfelelő gyógyszeráramat, a m. t. közönség pártfogásába. Én részről iparkodni fogok, hogy pontos és lelkiismertes szolgálattal mindenkit teljesen kielégítsek.

E. V. SCHINDLER.

„ADRIA“

Magyar tengeri hajózási részvénytársaság.

1889. Augusztus havában az alant felsorolt első osztályú gőzhajók (vagy más póthajók) fognak Fiume nyugot-európai és amerikai kikötők között közlekedni, ha csak rossz időjárás vagy e före nem látható körülmények a meneteket meg nem akadályoznak:

Gőzösök		1889 június	
Glasgow	Triest, Fiume	„Szápáry“	5-15
Leith, Middlesbro	„	„Tizza“	5-15
Liverpool	„	„Malta“ (Canard Line)	10-20
London	„	„Zaire“	10-20
Rio de Janeiro, Santos	„	„Zichy“	15-25
Hull, Newcastle o/T	„	„Como“	15-25
Rouen	„	„B. Kemény“	20-30
Liverpool	„	„Tarifa“ (Canard Line)	20-30
Fiume	Hull, Newcastle o/T	„Quito“	1-10
„	London	„Bona“	1-10
„	Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro, Santos	„Matlekovits“	5-15
„	Rouen	„Stefanie“	5-15
„	Liverpool	„Saragossa“ (Canard Line)	10-20
„	Glasgow	„Jókai“	10-20
„	Hull, Newcastle o/T	„Bassano“	10-20
„	Rouen	„Tibor“	15-25
„	Barcelona, Bordeaux	„Adria“	15-25
„	London	„Durham“	20-30
„	Liverpool	„Marathon“ (Canard Line)	20-30
„	New-York	„Victoria“ (Anchor-Line)	21-31

A már életbe léptetett vagy még alkalmazandó vesztigári intézkedések következtében tönkérhető járat elmaradásért, vagy a fentemlített gőzösök későbbi indulásáért a társaság felelőséget nem vállal.

FIUME, 1889. július hóban.

Cement wahren-Fabrik

Permoser Portland-Cement, Kistener hydraul. Kalk, Schottwiler Stuccatur-Gyps, Schottwiler Alabaster-Gyps, Cement-Pfasterungs-Platten, Fir. Einbauten, Kirchen, Vestibules, Gänge etc.

Marmor-Mosaik-Platten
Fir. Vestibules, Gänge, Kirchen etc. etc., ebenso

Eingelegte Marmor-Mosaik-Platten.
firmit geschliffen und auch polirt.

Betonirungen.
Stalleinrichtungen, Canalkinnen, Pissoir-Einrichtungen, Brunnen-einrichtungen, etc. etc.

JOS. NEUMÜLLER & COMP.
WIEN, Wieden, Wranstrasse 3.
Preisliste gratis und franco!

Aelteste, erste und grösste K. K. pat.

BATTARA P. kő- és könyomdája.